

Cal Companyó

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la masia de cal Companyó situada en uns planells sota la serra de Sant Marc.
Emplaçament	Ctra B-402 de Guardiola a la Pobla. Pk 2'5 hi ha un trencall a l'esquerra que hi arriba
Alçada:	878,6
Coordenades:	
Latitud:	42.24397
Longitud:	1.8968
UTM Est (X):	408985
UTM Nord (Y):	4677454

Classificació

Número de fitxa	08099-1
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Romànic Gòtic Modern Popular
Segle	XI-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	La coberta està en bastant mal estat amb algunes llates podrides i teules trencades.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Privada
Titular:	08098A00600033
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dv., 03/03/2017 - 01:00

Descripció

Conjunt de construccions compostes per la masia de cal Companyó amb l'era de batre el gra, els coberts i les pallisses reconvertits en hostal i refugi. La casa correspon amb una masia de tipus clàssic de tres cossos formada per una planta baixa, una planta pis i unes golfes amb coberta de dues vessants de teula ceràmica i, amb el carener perpendicular a la façana principal que mira a migdia. En totes les seves façanes hi ha un predomini del massís respecte el buit. La façana principal està distribuïda amb la porta d'entrada a la part central coronada per un arc rebaixat de maons disposats a "sardinell". Damunt seu hi ha dues balconeres i sota coberta dues obertures més. Cal destacar el voladís que genera la coberta. Adossat a migdia hi ha afegit un altre cos on s'hi obre un arc de mig punt a la planta baixa i una finestra damunt seu. Tot l'aparell és de maçoneria llevat de les cantonades i bastiments de les obertures que són en pedra picada. La façana de llevant presenta uns trets molt similars a la façana principal destacant-ne a la part de més a tramuntana els forats dels colomars. S'hi obren tan sols tres obertures que corresponen amb algunes habitacions i també amb la cuina. L'aparell és de maçoneria i també tapia. Finalment la façana de tramuntana és la que té uns trets més interessants ja que s'hi endevina la presència d'una estructura quadrangular construïda amb un aparell de pedra i filades d'opus spicatum. Aquesta fàbrica constructiva es concentra tan sols a la planta baixa ja que a partir de la planta primera l'aparell és de tapia i maçoneria. En aquesta façana tant sols s'hi poden observar dues obertures que es corresponen amb la sala principal i les golfes. Cal destacar-ne la presència d'una sèrie de 5 espitlleres defensives a la planta baixa. La darrera façana està orientada a ponent i té la mateixa disposició que la façana anterior i coincideixen amb l'estructura rectangular esmentada. A partir de la planta primera, l'aparell canvia i és més irregular amb fragments de maçoneria i també de tapia. S'hi obren diverses obertures a diferents nivells sense cap mena d'interès arquitectònic. A l'interior hi trobem dues cambres a ponent destinades a quadra i darrere del vestíbul hi ha un pany de paret amb un aparell similar a la resta de paraments medievals. S'hi obre una porta d'arc adovellat en pedra picada amb esplandit interior i pollegueres que dona pas a dues naus paral·leles dividides per tres crugies i cobertes per arcs en ogiva amb una orientació est-oest. A la planta principal hi trobem una gran sala que ocupa tota la llargada de la casa amb paviment de cairons ceràmics i sostre de bigues i revoltó de guix. Al fons hi ha la pica per a l'aiguamans i en el costat de tramuntana hi trobem una armari per a les prestatgeries i també la fornícula de la capella de la sala. Està il·lumina per la balconera i una finestra amb festejadors a tramuntana. A banda i banda, s'hi obren diferents portes que comuniquen amb altres cambres. A l'est hi trobem dues habitacions i la cuina amb la campana de la llar de foc i la boca del forn de pa en pedra picada. A ponent de la sala principal hi ha tres cambres més de les que en cal destacar la dels sud ja que manté les característiques de la "sala i l'alcova" d'arc lobulat de tipologia barroca. Les golfes s'articulen amb dues cambres més i la pallissa que deixa veure l'estructura de les bigues del sostre i també de l'encanyissat. Davant de la façana principal de la casa s'hi obre l'espai de l'era tancada per un baluard que delimita el recinte i on s'hi troba la porta d'entrada delimitada per pilars i les antigues pallisses i corts, avui molt reformades.

Observacions:

Aquesta casa correspon amb un edifici d'importants característiques arquitectòniques, bàsicament de l'època medieval, però també de l'època moderna que mereix un estudi i atenció especials, sobretot la planta baixa de la casa ja que guarda importants restes d'una antiga sala o "domus" medieval.

Història

Les cases de la vall de Brocà "vallis Huchrenanesis" o "Bucaranensis" apareixen esmentades des de molt antic i sobretot en l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Segons Salrach, la vall de

Brocà va ser ocupada per agricultors als segles VIII i IX, molt abans de l'acta de consagració de Sant Llorenç prop Bagà. Les referències documentals més antigues de Brocà s'esmenten a través de la documentació que va vinculada a la vila de Bagà, i en que al 893 i 894 s'esmenta la venda d'un suburbi de Brocà dins el terme de la vila de Bagà. Entenem que la vila de Bagà no era més que un alou dependent del mateix Brocà. Posteriorment i cap al el 1005, 1006 i 1018 trobem noves dades que ens serveixen per interpretar que Brocà, si bé va quedar integrat en els béns de Sant Llorenç, en principi tenia almenys dos nuclis agregats que foren Bagà i Vilella, emplaçat segurament a escassos metres del primer. Els documents de l'any 1005 i 1006 ens esmenten que a Vilella hi havia varies cases, un orri, una cort amb altres terres entre les quals afrontava amb el camí ral i també amb la vila de Bagà. Una vegada constituïda la baronia de Pinós i la carta de franqueses de la vila de Bagà; la documentació de l'arxiu de Bagà que ha estat recopilada per Mn. Serra i Vilaró en la seva obra de Baronies de Pinós i Mataplana, investigació als seus arxius publicada al 1989 en tres volums, ens parla dels senyors de Ça Vall o ça vila, Vila corba i el Santa Eulàlia, totes tres, cavalleries de Brocà de les que hem pogut identificar-ne les seves cases. Segons la documentació escrita, pensem que la casa de Cal Companyó correspondria amb la primitiva "casa de la vall" o de "ça vall", mentre que les properes de Vilella serien el mas comes de Vila corba i la darrera de Vilalta correspondria amb la casa dels Brocà. Sobre la primera i a la que en faria al·lusió Cal Companyó està documentat per primera vegada el 1159 quant un tal Berenguer de Vila corba dona al monestir de Lillet, una peça de vinya situada a la vall de Lillet al terme de Vila corba i prop dels masos de Planelles, Noguera, Comellas i Prat de Sarga. Posteriorment un membre de la mateixa família (Guillem) es casa per segona vegada amb una tal Sibil·la de Vall que posseïen part del delme "blat vi i carnalatge i altres coses delmables de Broca on tenien Batlle" Sibil·la era hereva de la casa de la vall o de "Ça vall". El fill de Sibil·la (Guillem de Vila corba) era conegut com Tomàs de ça vila, o de ça vall". Les famílies dels Ça Vall i Vila corba es van barrejant de manera que Serra Vilaró no dona a entendre si és una única casa que rep diversos noms o en són dues. Nosaltres apuntem a dues cases diferents atès que en uns documents de 1352 i 1374 apareix una tal "Berengarius de Valle dominus de Vila corba et domus de Valle". El segon correspondria a "Alamanda de Vallespirans domina domorum de Valle et de Vila Corba" per tant queda clar que en són dues cases diferents. Les dues cases van apareixent esmentades al llarg de la baixa edat mitjana. Així al 1438 s'esmenta un tal Joan Covilla senyor de les cavalleries de Çavall i de Vila corba i més endavant una altre cavalleria pertanyent als dominis dels Mataplana a la que també es van emparentar i que se la coneixia com a Vilaseca. A partir del 1701 el feu de Vila corba passà a formar part del marquès de Marimon. El nom de Cal Companyó ens comença a aparèixer a partir de 1757 i sempre més de la coneixerà per aquest nom. Documents com ara el cadastre de Brocà de 1726 i posteriors hi apareixerà el nom de Cal Companyó.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS, M (1996). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-70-87. SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol I p.485-491.

